

Hệ giá trị cốt lõi trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc

ThS. NGUYỄN TRỌNG ĐÔNG

Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội

Email: trongdong.nguyen@hotmail.com

NGUYỄN THỊ THU NGÂN

Journalism and Information Communication School of HUST

Email: 1608307713@qq.com

Tóm tắt: Xã hội nào cũng đều có những hệ giá trị cốt lõi của nó, và chủ nghĩa xã hội với tư cách là một hình thái xã hội cũng có những hệ giá trị cốt lõi đặc trưng của nó. Hệ giá trị cốt lõi trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc hàm chứa hệ giá trị chủ nghĩa Mác; hệ giá trị người cộng sản Trung Quốc, hệ giá trị của nguyên lý căn bản chủ nghĩa xã hội khoa học, hệ giá trị văn hóa truyền thống ưu tú của dân tộc Trung Hoa và giá trị chung của toàn nhân loại. Những hệ giá trị cốt lõi này được soi chiếu từ trong sự vận dụng chủ nghĩa Mác đến sự kế thừa và phát huy truyền thống văn hóa ưu tú của dân tộc Trung Hoa, từ sự chung sống hài hòa giữa tự nhiên và con người đến xây dựng cộng đồng chung vận mệnh cho nhân loại.

Từ khóa: hệ giá trị cốt lõi, hiện đại hóa, chủ nghĩa xã hội, Trung Quốc.

Hệ giá trị cốt lõi là tập hợp những giá trị và nguyên tắc cơ bản được một quốc gia, dân tộc công nhận phổ quát qua quá trình tích lũy lâu dài, nằm ở vị trí cốt lõi trong toàn bộ hệ thống giá trị xã hội và có vai trò dẫn dắt, chi phối các quan niệm giá trị phụ trợ khác. Nói chung, hệ giá trị cốt lõi phản ánh bản chất tư tưởng và sự tích lũy tinh thần của một quốc gia, một dân tộc, ảnh hưởng đến hướng đi của toàn xã hội, quyết định trình độ phát triển của một dân tộc. Chủ nghĩa xã hội với vai trò là một hình thái xã hội cũng có những hệ giá trị cốt lõi đặc trưng của nó. Hệ giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa không chỉ phản ánh xu hướng giá trị nội tại của phong trào xã hội chủ nghĩa toàn thế giới, mà còn thể hiện các quan hệ xã hội và những theo đuổi về giá trị cơ bản, lâu dài, ổn định của chủ nghĩa xã hội, là mục tiêu và quan niệm về giá trị được hình thành, phát triển dần dần trong quá trình cách mạng, xây dựng và cải cách xã hội chủ nghĩa, đồng thời định hướng sự phát triển lành mạnh của chủ nghĩa xã hội.

Từ nội hàm hệ giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa, có thể thấy được rằng, đó là giá trị ổn định mà có sự ảnh hưởng sâu rộng được hình thành trong quá trình lịch sử lâu dài, phản ánh bản chất và quy luật xây dựng của chủ nghĩa xã hội, là giá trị xã hội xã hội chủ nghĩa theo đuổi trong tương lai, từ đó làm phương hướng chỉ đạo thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội.

1. Công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc

Dưới sự định hướng của các giá trị thực tiễn của chủ nghĩa Mác và tư tưởng hiện đại hóa của nó, Đảng

Cộng sản Trung Quốc đã lãnh đạo nhân dân đấu tranh lật đổ chế độ phong kiến, chủ nghĩa đế quốc và chủ nghĩa tư bản quan liêu. Sau khi thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đưa ra đường lối chung của Đảng, hiện thực hóa tư tưởng của Mác để xây dựng hiện đại hóa, bắt kịp các quốc gia phát triển.

Từ khi cải cách mở cửa, xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa trở thành trọng tâm trong công tác của toàn Đảng, trên cơ sở đó Đảng Tiểu Bình đã tiếp tục đưa ra các khái niệm về “Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc”, “Hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa”, từ đó đề ra những quy định khoa học về hiện đại hóa Trung Quốc từ hai phương diện là: trình độ phát triển và tính chất xã hội. Bước vào thời kỳ lịch sử mới của công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa, Đảng Tiểu Bình nhấn mạnh rằng: “Công cuộc hiện đại hóa mà Trung Quốc đang thực hiện là hiện đại hóa mô hình Trung Quốc. Chủ nghĩa xã hội mà Trung Quốc xây dựng là chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc^[1]”. Dưới sự định hướng của Lý luận Đảng Tiểu Bình về hiện đại hóa, Đại hội XIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã xác định chiến lược phát triển “Ba bước đi” trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa. Đến Đại hội XVI đề ra mục tiêu phấn đấu xây dựng xã hội khá giả toàn diện; Đại hội XVIII, đề ra mục tiêu phấn đấu đến năm 2020 hoàn thành xây dựng xã hội khá giả toàn diện; Đại hội XIX đề ra chiến lược hai giai đoạn để thực hiện hoàn thành xây dựng Trung Quốc thành một cường quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa toàn diện. Trong báo cáo tại Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung

Quốc chỉ ra nhiệm vụ trọng tâm của Đảng từ nay về sau là đoàn kết và lãnh đạo nhân dân các dân tộc Trung Quốc hoàn thành xây dựng một cường quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa toàn diện, thực hiện mục tiêu phấn đấu 100 năm lần thứ hai và thúc đẩy toàn diện công cuộc phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa với hiện đại hóa mô hình Trung Quốc. Đồng thời, Báo cáo tại Đại hội XX đã đưa ra một cách giải thích hoàn toàn mới về lý luận hiện đại hóa mô hình Trung Quốc từ năm khía cạnh: hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ; hiện đại hóa cho toàn thể nhân dân cùng giàu; hiện đại hóa hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần; hiện đại hóa của sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên; hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình⁽²⁾. Từ đó chỉ ra rằng "Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo, vừa mang đặc điểm chung là hiện đại hóa của tất cả các nước, nhưng cũng mang đặc sắc Trung Quốc dựa trên các điều kiện quốc gia"⁽³⁾.

3. Hệ giá trị cốt lõi trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc

Trong bài phát biểu tại Lễ khai giảng lớp nghiên cứu học tập quán triệt tinh thần Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc, Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã trình bày những đặc điểm nổi bật và nhấn mạnh ý nghĩa to lớn của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, rằng hiện đại hóa mô hình Trung Quốc hàm chứa những hệ giá trị độc đáo, thể hiện một cách khoa học những đặc trưng bản chất của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc từ tầm cao của hệ tư tưởng, các hệ giá trị chứa đựng trong hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là sản phẩm của sự kết hợp giữa hệ giá trị xã hội chủ nghĩa xã hội khoa học của chủ nghĩa Mác với thực tiễn cụ thể của công cuộc xây dựng hiện đại hóa Trung Quốc và văn hóa truyền thống ưu tú Trung Hoa. Tổng Bí thư Tập Cận Bình chỉ rõ "Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc bén rễ sâu vào văn hóa truyền thống ưu tú Trung Hoa, phản ánh bản chất tiên tiến của chủ nghĩa xã hội khoa học, dựa trên và tiếp thu mọi thành tựu ưu tú của văn minh nhân loại, đại diện cho phương hướng phát triển của tiến bộ văn minh nhân loại, cho thấy một bức tranh mới khác với mô hình hiện đại hóa của phương Tây, và là một hình thái hoàn toàn mới của nền văn minh nhân loại"⁽⁴⁾. Công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc hàm chứa hệ giá trị nổi bật sau:

Hàm chứa hệ giá trị chủ nghĩa Mác. Trong Báo cáo tại Đại hội XX của Đảng, khi đưa ra nhận định quan trọng về "Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc là hiện đại

hóa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo", Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tập trung khái quát những đặc điểm tổng thể về hiện đại hóa, làm rõ một cách khoa học rằng hệ giá trị trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc chính là hệ giá trị chủ nghĩa Mác và chủ nghĩa xã hội khoa học. Chủ nghĩa Mác, Đảng Cộng sản Trung Quốc và chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thống nhất hữu cơ trong lý luận và thực tiễn hiện đại hóa mô hình Trung Quốc. Sờ đi con đường xây dựng hiện đại hóa mô hình Trung Quốc đi được thành công, ổn định chính là bởi các hệ giá trị của Đảng Cộng sản Trung Quốc và chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc là đúng đắn. Suy cho cùng là bởi các hệ giá trị của chủ nghĩa Mác là ưu việt, hệ giá trị của chủ nghĩa Mác Trung Quốc hóa và thời đại hóa là đúng đắn. Dưới định hướng của các hệ giá trị thực tiễn và tư tưởng hiện đại hóa của chủ nghĩa Mác, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã lãnh đạo nhân dân Trung Quốc đánh đổ phong kiến đế quốc, xây dựng nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa. Sau khi nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa được thành lập, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã vạch ra đường lối chung của Đảng trong thời kỳ quá độ lấy "Một hóa ba cải tạo" làm nội dung chủ đạo, đó là thông qua "từng bước thực hiện công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa" để thực hiện tư tưởng của Mác bắt kịp các quốc gia phát triển; Thông qua cải tạo nông nghiệp, thủ công nghiệp và công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa, hệ thống xã hội chủ nghĩa cơ bản đã được thiết lập, đặt tiền đề chính trị cơ bản cho quá trình hiện đại hóa Trung Quốc.

Hàm chứa hệ giá trị người cộng sản Trung Quốc.

Là sản phẩm của thời đại đại công nghiệp, hiện đại hóa và các chính đảng có mối liên hệ nội tại. Các chính đảng khác nhau có tính chất và cương lĩnh không giống nhau, từ đó sẽ có những định hướng giá trị khác nhau trong xây dựng hiện đại hóa. Dưới sự thúc đẩy bởi cuộc cách mạng công nghiệp, các quốc gia hiện đại hóa phương Tây đại bộ phận đều đi theo con đường chủ nghĩa tư bản, họ xây dựng hiện đại hóa dưới sự định hướng bởi hệ giá trị của các đảng giai cấp tư sản, họ đại diện cho lợi ích của bộ phận kẻ bóc lột và lấy hệ giá trị tư bản làm trung tâm. Ngược lại, với tư cách là hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo, hiện đại hóa mô hình Trung Quốc chứa đựng và thể hiện giá trị quan của người cộng sản Trung Quốc, đại diện cho lợi ích cơ bản của giai cấp vô sản và tầng lớp nhân dân lao động, kiên trì giá trị quan lấy người dân làm trung tâm. Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình chỉ ra rằng: "Sự lãnh đạo của Đảng có liên hệ trực tiếp

đến phương hướng cơ bản, tương lai vận mệnh và sự thành công hay thất bại của công cuộc hiện đại hóa mô hình Trung Quốc⁽⁶⁾. Sự lãnh đạo của Đảng quyết định tính chất cơ bản của hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, có thể đảm bảo hoàn thành các mục tiêu đề ra. Xa rời sự lãnh đạo của Đảng, vừa không thể đi được con đường hiện đại hóa, cũng không thể hoàn thành xây dựng một nước hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa toàn diện.

Hàm chứa hệ giá trị của nguyên lý căn bản chủ nghĩa xã hội khoa học. Một trăm năm trở lại đây, Đảng Cộng sản Trung Quốc giữ vững nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa xã hội khoa học, phát triển thành chính đảng cầm quyền lớn nhất thế giới có sức ảnh hưởng lớn toàn cầu. Vì sao Trung Quốc có thể hình thành một chính đảng lớn mạnh như vậy? Đó là bởi Đảng Cộng sản Trung Quốc luôn kiên trì, tin tưởng và vận dụng chủ nghĩa Mác, tuân theo yêu cầu của những nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa xã hội khoa học. Trong công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa, mục tiêu, giá trị và lý tưởng của Đảng Cộng sản Trung Quốc luôn tuân theo quy luật khách quan của sự vận động mâu thuẫn giữa lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất; giữa nền tảng kinh tế và kiến trúc thượng tầng, lãnh đạo nhân dân lật đổ chế độ bóc lột, thực hiện chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Vì vậy, hệ giá trị của chủ nghĩa Mác và Đảng Cộng sản Trung Quốc đều tập trung trong hệ giá trị của nguyên lý cơ bản chủ nghĩa xã hội khoa học.

Hàm chứa hệ giá trị văn hóa truyền thống ưu tú của dân tộc Trung Hoa. Từ Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc, Tổng Bí thư Tập Cận Bình đặc biệt coi trọng sự chuyển đổi sáng tạo và phát triển đổi mới trong văn hóa truyền thống ưu tú Trung Hoa và ban đầu đưa ra nhận định quan trọng về "hai kết hợp" để thúc đẩy Trung Quốc hóa và thời đại hóa chủ nghĩa Mác: "kết hợp nguyên tắc cơ bản của chủ nghĩa Mác với thực tế cụ thể của Trung Quốc và với văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Hoa"⁽⁶⁾. Trong báo cáo trước Đại hội XX, Đảng Cộng sản Trung Quốc cũng đã trình bày chi tiết nội dung chứa đựng trong văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Hoa rằng, văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Hoa là kết tinh trí tuệ của văn minh Trung Hoa..., là sự thể hiện quan trọng của người dân Trung Quốc về quan niệm vũ trụ, thiên hạ, xã hội, đạo đức được tích lũy trong quá trình sản xuất và sinh hoạt lâu dài, nó phù hợp với hệ giá trị chủ nghĩa xã hội khoa học. Sự kế thừa và phát huy văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Hoa trong xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa Trung Quốc cơ bản thể hiện trên những phương diện: 1) Quan niệm tự

nhiên "thiên nhân hợp nhất"; 2) Quan niệm xã hội "thiên hạ là của chung"; 3) Quan niệm trị quốc "ấy dân làm gốc"; 4) Tinh thần dân tộc "tự cường bất tức"...

Hàm chứa giá trị chung của toàn nhân loại. Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình nhiều lần nhấn mạnh rằng xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc không chỉ dựa vào điều kiện cụ thể của quốc gia mà còn dựa trên kinh nghiệm của các nước khác, rằng Đảng Cộng sản Trung Quốc là một chính đảng chủ nghĩa Mác không chỉ mưu cầu hạnh phúc cho người dân Trung Quốc, cho sự phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa, mà còn mưu cầu đại đồng cho thế giới, cho sự tiến bộ và thúc đẩy giá trị chung của nhân loại. Công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc đi theo con đường phát triển hòa bình, kết hợp với kế thừa và phát huy truyền thống văn hóa ưu tú Trung Hoa yêu chuộng hòa bình, khởi xướng các giá trị chung về hòa bình, phát triển, công bằng, công chính, dân chủ, tự do cho toàn nhân loại, thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh cho nhân loại, như Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc chỉ ra: "Hòa bình phát triển là sự nghiệp chung của chúng ta, công bằng chính nghĩa là lý tưởng chung của chúng ta, dân chủ tự do là sự theo đuổi chung của chúng ta"⁽⁷⁾.

2. Kết luận

Công cuộc xây dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc phản ánh các hệ giá trị độc đáo trong quá trình hiện đại hóa mô hình Trung Quốc, vẽ nên những vòng tròn giá trị đồng tâm vượt lên sự khác biệt chia rẽ giữa các quốc gia, nêu bật "ước số chung lớn nhất" cho người dân trên toàn thế giới khát khao về một cuộc sống tốt đẹp hơn và làm trụ đỡ hệ giá trị cốt lõi để thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh cho nhân loại./.

(1) *Đặng Tiểu Bình văn tuyển* (1993), Nxb. Nhân dân, T.3 (tiếng Trung).

(2) Chi tiết xem Tân Hương Dương (2023), *Hiện đại hóa mô hình Trung Quốc*, Nguyễn Minh Hoàn dịch, Phan Kim Nga hiệu đính, Nxb. Lý luận chính trị, tr.92-125.

(3) *Giương cao ngọn cờ vĩ đại Chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, đoàn kết phấn đấu xây dựng một đất nước hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa - Báo cáo tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 20 Đảng Cộng sản Trung Quốc*, Nxb Nhân dân, 2022 (tiếng Trung).

(4), (5), (6) Tập Cận Bình, *Lý giải đúng đắn và đẩy mạnh hiện đại hóa mô hình Trung Quốc*, Nhân dân nhật báo, ngày 08/02/2023, ấn bản số 1 (tiếng Trung).

(7) *Tập Cận Bình về quản lý đất nước* (2022), Nxb. Ngoại văn, T.4, tr.152 (tiếng Trung).